

پرونده صبا درباره فیلم سینمایی سه کام حبس

سه کام تلخی

که شیرین نمی‌شود!

سمیه خاتون

گفت و گو

سه کام حبس فیلم درام اجتماعی ایرانی به نویسندگی و کارگردانی سامان سالور و تهیه‌کنندگی ساسان سالور محصول سال ۱۳۹۸ است. پریناز ایزدیار، محسن تنابنده و سمیرا حسن پور بازیگران اصلی آن هستند. سه کام حبس نخستین بار در سی و هشتمین دوره جشنواره فیلم فجر به نمایش درآمد و نامزد دریافت چهار جایزه شد. و جایزه بهترین نقش اول زن، بهترین نقش مکمل زن، بهترین چهره پردازی و بهترین فیلمبرداری را از آن خود کرد. سه کام حبس با بیش از ده حضور بین‌المللی در «جشنواره‌های معتبر جهانی» همچون جشنواره بین‌المللی فیلم هند، جشنواره فیلم‌های ایرانی استرالیا، جشنواره فیلم بین‌المللی پزارو، جشنواره فیلم هار تلند آمریکا، جشنواره فیلم میلان ایتالیا، جشنواره فیلم پیشگام چین، جشنواره فیلم‌های ایرانی فرانسه، جشنواره سلیمانیه عراق و... موفق به دریافت بیش از شش جایزه بین‌المللی در بخش‌های مختلف شده است. سه کام حبس در مرداد ۱۳۹۹ فهرست متقاضیان «پروانه نمایش» از سوی بنیاد سینمایی فارابی منتشر شد و با وجود گذشت مدت‌ها از زمان ساخت سه کام حبس، پروانه نمایش آن صادر نشد. سرانجام در دی ماه ۱۳۹۹ پروانه نمایش این فیلم تأیید و صادر شد. سرانجام در دومین جلسه شورای صنفی نمایش که در فروردین ۱۴۰۲ برگزار شد، مقرر شد تا سه کام حبس پس از سه سال انتظار در فروردین ۱۴۰۲ در سینماها اکران شود. در خلاصه داستان فیلم آمده است: نسیم (پریناز ایزدیار) و مجتبی (محسن تنابنده) زوج جوانی هستند که تازه صاحب فرزند شده‌اند و در جنوب تهران زندگی خوب و ساده‌ای دارند. مجتبی ظروف پلاستیکی یکبار مصرف می‌فروشد و نسیم عروسک درست می‌کند و ترشی خانگی تهیه می‌کند. یک روز مجتبی تصادف می‌کند و نسیم تمام تلاش خود را برای نجات خانواده اش در غیاب او انجام می‌دهد اما وقتی می‌فهمد شوهر محبوبش در واقع برای تهیه پول، موادمخدر خرید و فروش می‌کند و بیش از یک سال است که کار خود را از دست داده، همه چیز تغییر می‌کند. مجتبی مقدار زیادی پول به ارباب موادمخدر بدهکار است. نسیم در شرایط دشواری قرار می‌گیرد، برای نجات همسرش چاره‌ای نیست جز اینکه خود باقیمانده مواد را بفروشد و در کمترین زمان به یک قاچاقچی تبدیل شود... خبر نگار صبا درباره این فیلم با دو منتقد سینما به گفت و گو نشست است که در ادامه می‌خوانید.

به نظر شما چرا تجربه سامان سالور بعد از فیلم «چند کیلو خرما برای مراسم تدفین» دیگر تکرار نشد؟

فیلم اول سامان سالور بسیار فیلم آگزو تیک و تجربی‌ای بود و از آن جمله فیلم هاست که برای سینمای بدنه و مردمی ایران لوباجب است. فیلمی که اتفاقاً بسیار خوب ساخته شد و همه اجزاء آن سینمایی و درست است. و از نظر من بهترین فیلم سامان سالور تا به این لحظه است. اما متأسفانه با چند برابر شدن هزینه‌های تولید، عمده تهیه‌کنندگان سینما رغبتی برای ساخت این دست آثار ندارند. از نظر من در این شرایط کارگردانی مثل سامان سالور سعی می‌کنند با ساخت فیلم‌های چون سه کام حبس و... پلی بسازند میان سینمایی که دوست داشتند و سینمایی داستانی گویی که در جذب مخاطب عام هم موفق است. تجربه فروش سه کام حبس ثابت کرده است که مخاطب عام را در اکران جذب کرده و قطعاً بعد از این هم در شبکه نمایش خانگی فروش بهتری را در پیش خواهد داشت.

در موضوع صحبت قبلی تان درباره مخاطب سینمای ایران مسئله‌ای آسیب‌زا حس کردم، چرا مخاطب ایرانی باید در معرض دو دست فیلم از دو دنیای کاملاً متضاد باشد که گویا هر دو در انتقال حس زیاده‌روی کرده‌اند، فیلم‌های کم‌دی غیر عمیق و فیلم‌های عمیقی که ریشه در تلخی و نافرجامی دارند؟ با این حساب مردم باید یا خیلی بخندند و یا خیلی گریه کنند... رویکرد متعادل چه جایگاهی در سینمای ایران دارد؟

اقتصاد سینمای ایران مانند اقتصاد کشاورزی تک محصول و یا نهایت چند محصوله شده است. در حالی که سینمای جهان، ژانرها و شاخه‌های متعددی دارد که هر کدام از این ژانرها در هر دوره‌ای می‌تواند مخاطبان علاقه‌مند به خود را داشته باشد. گیشه سینمای ایران در دو ژانر خلاصه شده است، ملودرام تلخ و کم‌دی! و به همین نسبت تهیه‌کنندگان هیچ رغبتی حتی برای ریسک در ژانرهای دیگر

چه چیز در فیلم باعث شده است که رویکردها نسبت به فیلم کمی منفی باشد؟

داستان از جای درستی شروع می‌شود اما در ادامه اتفاقاتی می‌افتد که گویا از قبل برای آن‌ها پیش زمینه چینی مناسبی رخ نداده است. داستان با زوجی آغاز می‌شود که علی‌الظاهر در شرایط خوبی هستند. المان‌های کوچکی در همان پرده اول فیلم نهادینه شده است که زیربنای زندگی را متزلزل نشان می‌دهد و در واقع کارگردان سعی کرده است با همین المان‌ها هشدارهایی را از اتفاقات تلخ پیش رو بدهد، اما اینکه چرا کارگردان در این برنامه ریزی موفق نیست شاید قسمتی از آن به این برمی‌گردد که فیلم بیش از حد تلخ است و هیچ‌روزنه‌امیدی در آن گشاده نمی‌شود.

البته پایان فیلم به صورت نمادین راهی را برای بازگشت شخصیت زن می‌گذارد که برای مخاطب دستمایه تفکر می‌شود. اینکه منتقدین چرا نسبت به این فیلم رویکرد منفی داشته‌اند بخش اعظم آن به این دلیل است که مادر طول این سال‌ها فیلم‌های اینچینی زیاد داشتیم. فیلم‌های در ژانر ملودرام‌های اجتماعی و به شدت تلخ! شاید آستانه تحمل تماشاچی برای پذیرش این گونه از روایت‌ها به شدت پایین آمده است. در این میان منتقدین به تناسب حرفه‌ای که دارند قطعاً بیشتر از تماشاچی عام فیلم می‌بینند. وقتی تعداد فیلم‌ها با این مضمون زیاد شود خیلی از نقاط قوت‌شان دیده نمی‌شود.

مثلاً در سه کام حبس شخصیت پردازی سمیرا حسن پور بسیار درست از کار درآمده است و بازی خیلی خوبی را ارائه می‌دهد. فیلم هم دارای استانداردهای کیفی خوبی است اما فیلم از ژانر و تعدد فیلم‌های که در این مدل سینمایی در این سال‌ها ساخته شده است ضربه می‌خورد. یکی از دلایل اینکه شاهدیم فیلم‌های کم‌دی فروش خوبی دارند، وجود همین فیلم‌هاست. مردم خسته از تلخی این ژانرها به فیلم‌های کم‌دی پناه می‌برند و کیفیت پایین آن را به جان می‌خرند تا کمی اوقات خود را مفرح کنند.

محمد جلیلود:

سینما رفتن از ارزش‌ترین و بهترین تفریحات دنیاست فیلم محصولی همگانی است. با این حساب آیا سه کام حبس موفق می‌شود مخاطب عام را با خود تا پایان فیلم همراه کند؟

مخاطب بیش از هر چیز با قصه همراه می‌شود. این فیلم قصه خوبی دارد که از همان ابتدا قلاب خود را در جذب مخاطب گیر می‌اندازد و تا پایان قصه هم اوچ و فرودهای وجود دارد که مخاطب با اثر همراه شود. تماشاچی عام با قصه همراه می‌شود چرا که آنچه که ممکن است برای منتقدین مهم باشد برای تماشاچی عام مهم نیست. از نظر کارشناسان سینمایی فیلمنامه سه کام حبس قصه قابل تاملی دارد. اما در اوج وفروندها به لحاظ داستانی در مراحل کمی می‌آورد و از قصه‌گویی در خط اصلی پیرنگ بازی می‌ماند و به موقعیت‌های تکراری متوسل می‌شود. خصوصاً در نیمه میانی فیلم! ممکن است در همین میانه نیز کمی مخاطب عام را نیز خسته کند. اما در هر صورت سه کام حبس سامان سالور تا حالا حدود ۱۸ میلیارد فروش بلیت داشته است و قطعاً اگر در جذب مخاطب عام موفق نبود این میزان فروش حاصل نمی‌شد. البته بازی بازیگرانی چون محسن تنابنده، پریناز ایزدیار و... هم در فروش فیلم تاثیر مستقیم داشته‌اند.

برجستگی فیلم سه کام حبس که ممکن است آن را از دیگر فیلم‌ها در همین ژانر متمایز کند، چیست؟

این فیلم یک داستان ملودرام جامعه محور است. و بر همین اساس به نگارش درآمده است. قصه تلخی دارد که نو و تازه نیست اما تلخی‌ای که در درام مستتر است از درون خود قصه است و از بیرون چیزی به آن تحمیل نشده است و این به نظر من نقطه قوت فیلمنامه سه کام حبس است. این فیلم قصه خود را فارغ از تصنع و اغراق به تصویر می‌کشد.

منتقدان درباره این فیلم عموماً نقدهای منفی نوشته‌اند،